

**Јована ВЕЛИЧКОВИЋ, мастер
а.о.д. Јанковић, Поповић, Митић**

НАЧИН УТВРЂИВАЊА И ПРАВНЕ ПОСЛЕДИЦЕ НЕИЗВРШЕЊА ОБАВЕЗЕ ДОДАТНЕ УПЛАТЕ

Резиме

Чланак се бави анализом правној основа и правних последица неизвршења обавезе додатне уplate члана друштва с ораниченом одговорношћу. Законом о привредним друштвима у члану 178 је предвиђено да оснивачким актом или одлуком скупштинине друштва може се утврдити обавеза чланова друштва да поред уplate уписаној основној капиталу изврше додатне уplate друштву. У односу на институт додатних уplate закон регулише три групе питања: начин утврђивања обавезе, последице неизвршења обавезе и враћање додатних уplate. У овом раду предмет анализе јесте настајанак обавезе додатне уplate и правне последице неизвршења обавезе. Закон каже да обавеза додатне уplate може бити утврђена било оснивачким актом или одлуком скупштинине друштва, док у односу на правне последице неизвршења обавезе додатне уplate садржи исти принцип да за обавезу додатне уplate члан друштва одговара на начин на који одговара за уplate уписаној основној капиталу.

Кључне речи: *друштво с ораниченом одговорношћу, обавеза додатне уplate, оснивачки акт, одлука скупштинине друштва, искључење члана друштва, накнада штете.*

I Увод

Додатне уплате као особен институт друштава с ограниченом одговорношћу у ширем значењу представљају један од законом предвиђених начина финансирања друштва од стране његових чланова. Поред додатних уплата, чланови друштва с ограниченом одговорношћу друштво могу финансирати на основу одлуке о повећању основног капитала друштва новим улозима и закључивањем уговора о зајму са друштвом.¹ У ужем значењу додатне уплате представљају оснивачким актом или одлуком скупштине установљену обавезу члана друштва с ограниченом одговорношћу да поред уплате уписаног основног капитала изврши додатну уплату новчаног износа друштву којом се не повећава основни капитал друштва.

Оба изложена одређења (дефиниције) додатних уплата од значаја су за потпуно разумевање предметног института. Уже значење додатних уплата од значаја је за разумевање појма и правне природе, са чиме условно повезаним, тумачење законског уређења института. Шире значење додатних уплата узрокује настанак питања по чему се додатне уплате разликују или по чему су сличне од осталих начина финансирања друштва од стране његових чланова, односно који начин финансирања друштва је најпогоднији било са тачке гледишта самог друштва или његових чланова.

У нашем праву додатне уплате први пут су биле регулисане Законом о предузећима из 1996. године² (наведено имајући у виду да Трго-

1 Додатне уплате представљају особен институт друштава са ограниченом одговорношћу из разлога јер Закон о привредним друштвима овај начин финансирања друштва од стране његових чланова познаје само код друштава с ограниченом одговорношћу, али не и код акционарских друштава. Код акционарских друштава закон познаје само друга два начина финансирања од стране чланова (акционара) – повећање капитала новим улозима и давањем зајма друштву. Види: Закон о привредним друштвима (*Службени гласник РС*, бр 36/2011 и 99/2011; даље у фуснотама ЗПД), чл. 276 и 295.

Код друштава капитала изворе финансирања делимо на унутрашње и спољашње. Унутрашњи извори финансирања су економске вредности створене у самом друштву током његовог пословања. Пример за наведено је повећање капитала друштва из нераспоређене добити или резерви друштва. Сви остали начини финансирања друштва потичу од спољашњих извора финансирања, без обзира да ли од стране лица унутар друштва или трећих лица. У складу са наведеним додатне уплате представљају спољашњи извор финансирања друштва с ограниченом одговорношћу. Види: Andreas Kahn, David C. Donald, *Comparative Company Law – Text and Cases on the Laws Governing Corporations in Germany, the UK and the USA*, Cambridge University Press, 2010, стр. 188–189.

2 Закон о предузећима садржао је три одредбе којима су биле регулисане *дојунске* уплате (примећује се терминолошка разлика, Закон о предузећима уређивао је до-

вачки закон из 1937. године који је такође садржао одредбе о „накнадним доплатама“, никада није ступио на снагу“),³ Закон о привредним друштвима из 2004. године није регулисао предметни институт,⁴ док важећи Закон о привредним друштвима може се рећи садржи детаљну регулативу ове материје, али су и даље остала отворена питања везана за овај институт.

пунске уплате, док према важећем закону институт носи назив *dogajine* уплате). Закон о предузећима допунске уплате регулисао је у оквиру дела закона којима су уређивани правни односи између друштва с ограниченом одговорношћу и његових чланова. У овом делу закон је регулисао уношење улога и стицање удела, споредне чинидбе и допунске уплате. У односу на допунске уплате закон је регулисао три питања: 1) основ, 2) доцњу при допунској уплати и 3) враћање допунских уплата. Види: Закон о предузећима, (*Службени лист СРЈ*), бр. 29 од 26. VI 1996, 33 од 19. VII 1996, 29 од 27. VI 1997, 59 од 4. XII 1998, 74 од 25. XII 1999, 9 од 2. III 2001, 36 од 3. VII 2002), чл. 346–348. Види: Стеван Шогоров, „Допунске уплате чланова друштва с ограниченом одговорношћу“, *Правни живои*, бр. 11/2001, стр. 47–60.

3 Стеван Шогоров, „Реафирмација додатних (допунских) уплата у праву привредних друштава“, *Зборник радова Правног факултета у Новом Саду*, бр. 2/2012, стр. 17–18. Види: *Трговачки закон за Краљевину Југославију*, Издавачко предузеће Геца Кон, Београд, 1937, чл. 437–439.

4 Обзиром да Закон о привредним друштвима из 2004. године није садржао одредбе о додатним (допунским) уплатама, у време важења овог закона постављало се питање да ли су додатне (допунске) уплате дозвољене. Тим поводом Министарство привреде РС дана 17.03.2005. године дало је мишљење бр. 11-0050/05-02 у коме је наведено да додатне (допунске) уплате нису забрањене. Као основ за изнето мишљење Министарство се позвало на члан 105 тада важећег Закона о привредним друштвима којим је установљено начело слободе уговарања приликом уређивања међусобних односа чланова и друштва с ограниченом одговорношћу. Такође закон је у члану 132 садржао опште одредбе о плаћањима члановима друштва, а што је од значаја за питање враћања допунских уплата. Види: *Привредни саветник, часопис за рачуноводство и пословне финансије*, Београд, 2009, бр. 8, стр. 138.

Закон о привредним друштвима из 2004. године није садржао одредбе о додатним (допунским) уплатама, међутим, садржао је одредбе о *dogajinim* улозима. У време важења овог закона било је доста полемике у научној и стручној јавности шта заправо представља овај институт, односно да ли је закон садржао термилошку грешку, те је заправо имао намеру да регулише институт додатних (допунских) уплата. На крају се ипак заузело становиште да су питању улози чланова друштва којима се повећава основни капитал. Види: Закон о привредним друштвима (*Службени лист РС*, бр 125/2004), чл. 111. Стеван Шогоров, „Допунске уплате или додатни улози чланова друштва са ограниченом одговорношћу“, *Правни живои*, бр. 11/2006, стр. 6.

У прилог чињеници да законодавцу није била баш најјаснија природа института додатних улога говори и одредба члана 590 важећег Закона о привредним друштвима у којој стоји да ако оснивачким актом није другачије одређено, додатни улози у постојећим друштвима уговорени или *уилаћени до дана стицања на снагу овог закона смањрају се зајмом* и на те улоге примењиваће се одредбе овог закона које уређују зајам друштву. Поставља се питање ако је у друштву унет додатни улог на основу кога је повећан основни капитал друштва како исти улог може да се сматра зајмом друштву. Види: ЗПД, чл. 590.

Закон о привредним друштвима садржи три члана којима се уређује институт додатних уплата и то у погледу следећих питања: 1) начин утврђивања обавезе додатне уплате, 2) последице неизвршења обавезе додатне уплате и 3) враћање додатних уплата.⁵ Поред наведених постоје и друге одредбе закона којима се директно или индиректно уређује материја додатних уплата,⁶ о којима ће у наставку рада бити речи.

Додатне уплате као правни институт могу се анализирати са неколико аспеката, прво са аспекта статусног закона (Закон о привредним друштвима), друго са аспекта пореског и рачуноводственог третмана и у пракси веома значајног аспекта, а то је случај када се као члан друштва који има обавезу додатне уплате јавља нерезидент, односно страно физичко или правно лице.⁷

У овом раду институт додатних уплата анализираће се са аспекта статусног закона, на начин да ће се прво приступити дефинисању правних односа који по основу додатних уплата настају између друштва и члана. По одређењу наведених правних односа предмет анализе овог рада биће коначно дефинисан.

II Правни односи између друштва и члана по основу додатних уплата

По основу додатних уплата између чланова друштва и самог друштва увек настаје један правни однос, а условно два правна односа.

Први правни однос настаје у тренутку када се садржински одређена обавеза додатне уплате утврди оснивачким актом или одлуком скупштине друштва, а који правни однос се гаси (у односу на сваког појединог члана), када члан друштва испуни своју обавезу у свему како гласи. Други правни однос настаје у тренутку када друштво донесе одлуку да уплаћене новчане износе по основу додатних уплата врати својим члановима, а који правни однос се такође гаси када друштво своју обавезу према члановима испуни.⁸

5 ЗПД, чл. 178, 179 и 180.

6 ЗПД, чл. 48, 49, 142, 156, 175, 182, 194, 195, 200 ст. 1 тач. 13, 211, 275, 319.

7 О последња два аспекта видети у: *Привредни савешњик, часопис за рачуноводство и његове финансије*, Београд, 2012, бр. 18, стр. 143-142.

8 Наведена два правна односа у основи међусобно су независна. Једина повезаност ова два правна односа између друштва и чланова, како су напред дефинисани, изражава се у чињеници да уколико не настане први правни однос, самим тим не може настати ни други правни однос. Независност дефинисана два правна односа између друштва и чланова по основу додатних уплата се огледа у чињеници да

Правни односи између друштва и члана по основу додатних уплата, по својој правној природи у основи јесу облигационо-правни односи, који у зависности од датих околности могу произвести одређена статусна правна дејства. Због наведеног тачније одређење природе правног односа између друштва и члана по основу додатних уплата јесте да су ти правни односи мешовите природе јер подразумевају кумулативну примену компанијског и облигационог права.

Извор облигације, како у погледу обавезе члана на уплату новчаног износа друштву, тако и у погледу обавезе друштва на враћање додатних уплата, посматрано у односу на члан 1 Закона о облигационим односима јесте *законом ујиврђена чињеница*.⁹ Чињенице које закон предвиђа као изворе облигације (обавезе) додатне уплате јесу оснивачки акт и одлука скупштине друштва. Код обавезе члана на додатну уплату извор облигације по самом закону је оснивачки акт или одлука скупштине друштва, док у односу на обавезу враћања додатне уплате извор облигације може бити само одлука скупштине друштва.¹⁰

Разлог због кога се указује да су обавезе и права по основу додатних уплата облигационо-правне природе јесте потреба да истражи домен примене неких општих правила облигационог права на институт додатних уплата.

У овом раду предмет анализе биће облигационо-правни однос у коме се по основу института додатних уплата друштво налази на страни повериоца, а члан друштва на страни дужника. У том погледу потребно је размотрити три питања: 1) утврђивање, односно настанак обавезе додатне уплате, 2) питања везана за испуњење обавезе (примена општих правила облигационог права на обавезу додатне уплате) и 3) последице неизвршења обавезе додатне уплате. У овом раду биће речи о два питања – настанак и последице неизвршења обавезе додатне уплате.

појединости везане за садржину првог правног односа не морају бити од утицаја на настанак и садржину другог правног односа, па чак ни у погледу висине обавезе.

Оба правна односа која настају између члана и друштва по основу додатних уплата имају све особине облигационо-правног односа: 1) имовинско правна веза, 2) правна веза између две тачно одређене стране (једна страна има потраживање друга страна има обавезу, стим да су улоге повериоца и дужника у дефинисана два правна односа инверзне), 3) правна веза са тачно одређеном садржином и 4) правна веза релативне природе. Види: Оливер Антић, *Облигационо право*, 3. издање, Правни факултет Универзитета у Београду, Београд, 2011, стр. 52–64.

9 Чланом 1 Закона о облигационим односима регулисани су извори облигација, а то су: уговор, проузроковање штете, стицање без основа, пословодство без налога, једнострана изјава воље и друге законом утврђене чињенице. Закон о облигационим односима (*Службени лист СФРЈ*, бр. 29/78, 39/85, 45/89, 57/89, *Службени лист СРЈ*, бр. 31/93, 22/99, 23/99, 35/99 и 44/99).

10 Види: ЗПД, чл. 180, 147, 200 ст. 1 тач. 5, 314.

III Настанак обавезе додатне уплате

Настанак обавезе додатне уплате односи се на услове које закон предвиђа за настанак ове обавезе члана друштва. У основи наше право предвиђа само један такав услов, а то је постојање правног основа у виду одређеног акта друштва којим се утврђује обавеза додатне уплате члана друштва.¹¹ Услов који није предвиђен Законом о привредним друштвима али који се за настанак обавезе захтева према општим правилима облигационог права, јесте да је обавеза додатне уплате дефинисана по својој садржини (висина износа, начин отплате, доспеће).

Закон о привредним друштвимау члан у 178 предвиђа да обавеза чланова друштва да поред уплате уписаног основног капитала изврше додатне уплате друштву може се утврдити 1) оснивачким актом или 2) одлуком скупштине друштва.¹²

Дилема која се јавља код законског уређења правног основа додатних уплата у нашем праву јесте да ли обавеза додатне уплате мора бити предвиђена оснивачким актом (при оснивању друштва или каснијом изменом) или је дозвољено да таква обавеза буде утврђена само одлуком скупштине друштва. Заправо дилема се односи на питање да ли уколико оснивачким актом друштва није утврђена обавеза додатне уплате таква обавеза касније може бити утврђена одлуком скупштине друштва, односно да ли би таква одлука скупштине била пуноважна.

11 У нашој литератури постоје мишљење по коме постоји већи број услова који су неопходни да се остваре како би друштво од својих чланова могло захтевати додатне уплате: 1) да су додатне уплате предвиђене уговором о оснивању или општом одлуком друштва, 2) да је донета пуноважна појединачна одлука скупштине друштва, 3) да је захтев за додатну уплату јасно одређен по висини и року и 4) да је захтев постављен члановима друштва. Набројане услове аутор означава као правне претпоставке захтева друштва за додатне уплате. Међутим, имајући у виду значење појма правних претпоставки у општој теорији права, наведено не могу бити правне претпоставке захтева друштва, већ услови као чињенице које треба да се остваре како би обавеза додатне уплате настала, односно да би друштво могло поставити свом члану захтев за додатну уплату. Види: Стеван Шогоров, „Правне претпоставке захтева друштва за додатну (допунску) уплату“, *Зборник радова Правног факултета у Новом Саду*, бр. 2/2011, стр. 8.

12 Садашње уређење начина утврђивања обавезе додатне уплате разликује се од уређења овог питања према Закону о предузећима. Законом о предузећима у чл. 346 је било предвиђено да скупштина друштва доноси одлуку о обавези додатне уплате уколико је то предвиђено оснивачким актом. На основу тада важећег закона проистиче да су за настанак обавезе додатне уплате била неопходна два правна акта – оснивачки акт као општи основ и одлука скупштине као појединачни акт друштва којим се дефинише садржина обавезе.

Немачко право такође предвиђа да обавеза додатне уплате мора бити садржана у оснивачком акту. Види: Walter Bayer, Peter Hommelhoff, Detlef Kleindiek, Marcus Luter, *GmbH-Gesetz: Kommentar*, Köln: O. Schmidt, 2012, стр. 721.

Узрок дилеме јесте став 4 поменутог члана закона у коме стоји да одлука скупштине којом се утврђује обавеза додатне уплате доноси се једногласно, осим ако је *оснивачким актом* за доношење те одлуке предвиђена друга већина. Поставља се питање због чега је закон већину за одлучивање, односно доношење одлуке скупштине друштва којом се утврђује обавеза додатне уплате условно везао за оснивачки акт, уколико у наведеном члану о одлуци скупштине друштва говори као самосталном правном акту (правном основу) којим може бити утврђена обавеза додатне уплате. Исти случај је и са ставом 7 поменутог члана закона где је наведено да уколико је оснивачким актом или одлуком скупштине одређен максималан износ обавезе додатне уплате, одлуку о тачном износу обавезе доноси скупштина друштва обичном већином гласова, уколико *оснивачким актом* није предвиђена друга већина.

Са друге стране такође се може поставити питање да ли оснивачки акт може бити довољан правни основ којим се утврђује обавеза додатне уплате, или је потребно доношење и одлуке скупштине друштва као појединачног акта којом ће се обавеза додатне уплате дефинисати по својој садржини.

Такође, дилема постоји око питања да ли је неопходно да обавеза додатне уплате буде утврђена на општем нивоу у смислу да се прво одреди да друштво има право да такву обавезу утврдити за своје чланове, било да се то чини оснивачким актом или одлуком скупштине, а да се тек потом може се утврдити конкретна обавеза чланова на додатну уплату, или пак наведени претходни правни корак није потребан (једностепено или двостепено утврђивање обавезе додатне уплате). Узрок ове дилеме јесте члан 211 Закона о привредним друштвима у коме стоји да скупштина једногласно одлучује о обавези додатне уплате. Питање јесте да ли постоји разлика између акта друштва којим се *утврђује обавеза* додатне уплате и одлуке скупштине којом се *одлучује о обавези* додатне уплате.

Уколико се тумачи целина члана 178 закона, односно да закон увек када наводи правни основ обавезе додатне уплате каже „оснивачким актом или одлуком скупштине“, а став 4 и 7 у смислу да уколико оснивачким актом о додатним уплатама није било речи, одлука скупштине којом се утврђује обавеза чланова друштва мора бити донета једногласно, односно одлука скупштине којом се одређује тачан износ обавезе обичном већином свих гласова, може се рећи да наш закон нема ограничења у погледу правног основа којим се утврђује обавеза додатне уплате. Дозвољено је да обавеза додатне уплате буде утврђена само оснивачким актом или одлуком скупштине, те да уколико је по својој садржини одређена настане на основу ових аката друштва. Међутим, прав-

но најлогичније јесте да обавеза додатне уплате буде прво предвиђена оснивачким актом на општем нивоу, а да потом по својој садржини буде дефинисана појединачним актом друштва – одлуком скупштине. Дилема око питања да ли је обавезу додатне уплате неопходно прво предвидети на општем нивоу, а потом конкретном одлуке скупштине, оправдана је уколико се прихвати став да постоји разлика између акта друштва којом се утврђује обавеза додатне уплате и одлуке скупштине којом се одлучује о самој обавези. Чини се да разлика између аката друштва којима се утврђује обавеза додатне уплате не постоји. Када би постојала разлика између одлуке скупштине којом се утврђује обавеза додатне уплате за чије се доношење на основу члана 178 став 4 може предвидети на пример 2/3 већина гласова и одлуке којом се одлучује о садржини обавезе додатне уплате за чије је доношење увек потребна једногласност,¹³ наведено би могло довести до ситуације да је обавеза додатне уплате утврђена 2/3 већином чланова, која обавезује само чланове који су за доношење такве одлуке гласали, док би за доношење одлуке којом се дефинише садржина саме обавезе била потребна сагласност свих чланова, чак и оних на које се обавеза додатне уплате не односи.

Закон предвиђа само једну ситуацију када је обавезно двостепено утврђивање обавезе додатне уплате, односно када је за настанак обавезе неопходна одлука скупштине друштва. Када је оснивачким актом или одлуком скупштине друштва предвиђен максимални износ обавезе, скупштина друштва доноси одлуку о тачном износу додатних уплата обичном већином гласова свих чланова, осим уколико оснивачким актом није другачије одређено.¹⁴

У нашој литератури присутан је став да би једино била ништава одлука скупштине којом се утврђује обавеза додатне уплате уколико не постоји општи правни основ, односно предвиђање ове обавезе у оснивачком акту или „општој“ одлуци друштва. Са друге стране општи правни основ – оснивачки акт или „општа“ одлука друштва могу бити довољни за настанак обавезе уколико је њима обавеза одређена по садржини.¹⁵

Све дилеме које се односе на питање подобног правног основа за настанак обавезе додатне уплате узроковане су постојањем начела једнаког третмана чланова друштва, односно правилом да члану друштва не могу бити повећане обавезе у друштву без његове сагласности.¹⁶

13 ЗПД, чл. 178 ст. 5, 211 ст. 3.

14 ЗПД, чл. 178 ст. 7.

15 С. Шогоров, „Правне претпоставке захтева друштва за додатну (допунску) уплату“, стр. 12–13.

16 Начело једнаког третмана чланова друштва код нас није изричито регулисано законом, али је у пракси прихваћено. Ово начело садржи Кодекс корпоративног

Уколико је обавеза додатне уплате предвиђена оснивачким актом, начело једнаког третмана чланова је испоштовано јер обавеза терети све чланове друштва. У случају да обавеза додатне уплате није била иницијално предвиђена оснивачким актом, а да чланови друштва касније у том делу желе да измене оснивачки акт и да утврде обавезу додатне уплате, наш закон изричито предвиђа да таква измена оснивачког акта представља измену којом се умањују права неког члана, те може бити донета само уз његову сагласност.¹⁷

У односу на одлуку скупштине друштва којом се утврђује обавеза додатне уплате закон такође као правило предвиђа једногласност, уз могућност да оснивачким актом буде предвиђена другачија већина за доношење одлуке. У последњем случају када се одлука којом се утврђује обавеза додатне уплате доноси другачијом већином, донета одлука обавезује само чланове друштва који су за њу гласали.¹⁸

Дакле, у свим случајевима примењује се правило да обавеза додатне уплате настаје искључиво уз пристанак члана друштва, без обзира да ли се обавеза утврђује оснивачким актом или одлуком скупштине друштва. У том погледу све дилеме које постоје у вези са правним основом подобним за настанак обавезе додатне уплате нису пре свега од практичног значаја јер уколико се у свим случајевима захтева сагласност члана за настанак обавезе онда не постоји могућност да му се таква обавеза наметне мимо воље, односно вољом већине других чланова друштва.

У складу са претходно наведеним важно је нагласити да није основни принцип нашег права да обавеза додатне уплате настаје на основу једногласног одлучивања, већ да обавеза додатне уплате не може настати за сваког појединог члана без његове сагласности.

Једини изузетак од овог правила могао би постојати у поменутом случају да је оснивачким актом или одлуком скупштине предвиђен максимални износ обавезе, када се потом тачан износ обавезе утврђује одлуком скупштине већином гласова свих чланова. У овом случају већина за доношење одлуке о утврђивању обавезе може се разликовати од већине потребне за доношење одлуке о тачном износу обавезе. Међутим, како је члан друштва пристао на обавезу додатне уплате у било ком износу до максимално одређеног свакако да је аутономија воље члана друштва присутна и у овом случају. Права која захтевају да обавеза додатне упла-

управљања Привредне коморе Србије из 2012. године. Види: Кодекс корпоративног управљања (*Службени гласник РС*, бр. 99/2012), Део I, Глава I, Принципи и препоруке за сва друштва капитала, Принцип 1.

17 ЗПД, чл. 142.

18 ЗПД, чл. 178 ст. 5.

те буде предвиђена оснивачким актом, то правило садрже управо из разлога јер се за доношење одлуке скупштине друштва с ограниченом одговорношћу не захтева сагласност свих чланова друштва, а не постоје посебне одредбе за доношење одлуке о додатним уплатама. Уколико би код оваквог уређења било могуће обавезу додатне уплате утврдити само одлуком скупштине друштва то би несумњиво могло довести до повреде начела једнаког третмана чланова друштва.

Поред одређивања већине гласова потребне за настанак обавезе додатне уплате, начело једнаког третмана чланова, имајући у виду да је у питању искључиво новчана обавеза, штити се и кроз одредбе закона којима се уређује висина обавезе додатне уплате, сразмера висине обавезе међу члановима друштва и правилом да обавеза додатне уплате терети све чланове друштва.

У погледу висине обавезе наш закон не садржи одредбу којом се ограничава право друштва при утврђивању висине обавезе додатне уплате. Везано за ово питање закон садржи само одредбу да оснивачким актом или одлуком друштва може бити предвиђен максимални износ обавезе, након чега се тачан износ обавезе утврђује одлуком скупштине друштва. Питање висине обавезе додатне уплате, како за члана друштва тако и за само друштво постаје значајно у случају када је висина обавезе већа од вредности самог удела, нарочито у случају када члан друштва не испуни своју обавезу.

Немачко право познаје разлику између ограничене и неограничене обавезе додатне уплате, а на члановима друштва је слобода одлучивања коју ће могућност изабрати. Обзиром да се у немачком праву обавеза за додатне уплате мора предвидети оснивачким актом, наведено подразумева да је оснивачким актом наведен тачан или максималан износ обавезе или да таква ограничења не постоје. Разлика између ограничене и неограничене обавезе додатне уплате у немачком праву изражава се у виду различитог режима правних последица које могу наступити у случају неизвршења обавезе, а о чему ће у наставку рада бити речи.¹⁹

Осим висине обавезе додатне уплате за сваког појединог члана друштва веома је важна висина обавезе појединог члана посматрано у односу на висину обавезе других чланова. Наше право садржи претпоставку да се обавеза додатне уплате утврђује сразмерно уделима чланова друштва,²⁰ али је законска претпоставка оборива, те оснивачким актом или одлуком скупштине друштва може се утврдити другачија сразмера. Утврђивање висине додатних уплата за сваког појединог члана сраз-

19 W. Bayer, P. Hommelhoff, D. Kleindiek, M. Luter, *нав. дело*, стр. 726–731.

20 ЗПД, чл. 178 ст. 1.

мерно његовом уделу у друштву подразумева да када се саберу уплате свих чланова, процентуално учешће, односно обавеза појединог члана једнака је проценту удела који тај члан има у друштву. У том смислу доследна примена правила о утврђивању висине обавезе додатне уплате за сваког члана сразмерно његовом уделу у друштву у крајњем исходу може узроковати да висине обавеза додатне уплате чланова друштва не буду једнаке, док би са друге стране једнак износ обавезе чланова био супротан овом правилу.

Обзиром на правило у нашем праву да нема обавезе додатне уплате без сагласности члана друштва, одређење висине обавезе додатне уплате зависи од аутономије воље сваког члана друштва, односно сам члан друштва одлучује да ли гласати за одлуку којом се утврђује обавеза додатне уплате или не.

Коначно у погледу питања да ли се обавеза додатне уплате мора односити на све чланове друштва или неки чланови друштва могу бити ослобођени те обавезе, наше право садржи одредбу да уколико се обавеза додатне уплате утврђује одлуком скупштине друштва, таква одлука се доноси једногласно, осим уколико другачија већина није предвиђена оснивачким актом. Уколико је другачија већина за доношење одлуке којом се утврђује обавеза додатне уплате предвиђена оснивачким актом, одлука скупштине друштва обавезује само чланове друштва који су за њу гласали,²¹ на основу чега проистиче да је дозвољено да обавеза додатне уплате терети само поједине чланове друштва. Међутим, уколико чланови друштва нису искористили законску могућност, односно нису предвидели да је доношење одлуке о обавези додатне уплате потребна другачија већина, а не једногласност, обавеза додатне уплате мора теретити све чланове друштва без обзира да ли је основ обавезе оснивачки акт или одлука скупштине.

IV Последице неизвршења обавезе додатне уплате

Основно начело нашег права у погледу правних последица неизвршења обавезе додатне уплате јесте да члан друштва одговара друштву за неизвршење обавезе додатне уплате на начин који одговара за уплату уписаног основног капитала.²²

У том смислу закон предвиђа две правне последице у случају неизвршења обавезе додатне уплате: 1) искључење члана и 2) накнада штете. Обзиром да је обавеза додатне уплате увек новчана обавеза, у

21 ЗПД, чл. 178 ст. 5.

22 ЗПД, чл. 179 ст. 1.

случају доцње са уплатом, друштво би имало и право на затезну камату, иако то право друштва није изричито предвиђено статусним законом, али проистиче на основу општих правила облигационог права.²³

Битна карактеристика правних последица неизвршења обавезе додатне уплате јесте да оне не наступају по самом закону, већ од одлуке друштва зависи да ли ће предвиђене правне последице наступити.

У оквиру питања која се односе на правне последице одговорности члана друштва због неизвршења обавезе додатне уплате веома важно правило јесте да у случају преноса удела постоји солидарна одговорност преносиоца и стицаоца удела за обавезу додатне уплате која је настала до дана преноса удела, односно дана регистрације преноса удела.²⁴

На основу одредби закона једини услов за солидарну одговорност преносиоца и стицаоца удела за обавезу додатне уплате јесте да је садржински одређена обавеза додатне уплате постојала на дан преноса удела, односно на дан регистрације преноса удела. Одговорност преносиоца удела је временски ограничена на период од три године од дана регистрације преноса удела. У овом делу постоји разлика одговорности преносиоца удела за обавезу додатне уплате у односу на обавезу уплате/уношења улога, јер одговорност преносиоца за ову другу обавезу није временски ограничена, те право друштва да захтева исплату од преносиоца удела подлеже општем року застарелости потраживања.²⁵ Солидарна одговорност преносиоца постоји и у случају када стицалац буде искључен из друштва одлуком скупштине без права на накнаду удела.²⁶

Сва права према преносиоцу удела друштво остварује у судском поступку, а тужбу осим друштва могу поднети и чланови друштва који поседују или представљају 5% основног капитала друштва. Због захтеваног процента капитал учешћа могло би се учинити да је у питању деривативна тужба али није. Подношење деривативне тужбе је могуће само у случају повреде посебних дужности према привредном друштву када се испуне законом предвиђени услови. Једини случај када закон још дозвољава подношење деривативне тужбе јесте у случају повреде правила о ограничењима плаћања код акционарских друштава, када је омогућено да захтев остварују акционари друштва који испуњавају услове из чл. 79 закона у коме су дефинисани услови за подношење де-

23 Закон о облигационим односима, чл. 277 ст. 1.

24 Солидарна одговорност између преносиоца и стицаоца удела за обавезу додатне уплате предвиђена је у неколико чланова закона. Види: ЗПД, чл. 49, 175 ст. 2, 179.

25 ЗПД, чл. 179 ст. 1.

26 ЗПД, чл. 195 ст. 6.

ривативне тужбе.²⁷ Како у овом члану нема упућивања на услове за деривативну тужбу, у питању је индивидуална тужба члана друштва за коју се захтева поседовање одређеног процента капитал учешћа.

У немачком праву за обавезу уплате улога не одговара само преносилац, већ и сваки други правни претходник члана друштва који није испунио обавезу уплате улога. Ово правило у одређеним околностима примењује се и на одговорност за обавезу додатне уплате.²⁸

Имајући у виду да је законом предвиђена солидарна одговорност преносиоца и стицаоца удела за обавезу додатне уплате, друштво по свом избору може да се за испуњење обавезе обрати било преносиоцу било стицаоцу удела. У случају да преносилац испуни обавезу стицаоца удела, обавеза према друштву се гаси, док би он према општим правилима облигационог права од стицаоца удела имао право регреса у сразмери вероватно утврђеној уговором о купопродаји или преносу удела, обзиром да обавеза преносиоца мора постојати у тренутку преноса удела.

Такође важно питање везано за правне последице неизвршења обавезе додатне уплате јесте да ли износ обавезе друштво може да потражује у судском поступку. Обзиром да закон даје значајна статусна права друштву за случај неизвршења обавезе додатне уплате у виду права на искључење члана, а по ком основу стиче удео члана као сопствени удео, са којим касније може располагати,²⁹ поставља се питање целисходности таквог судског поступка. Након искључења члана имајући у виду да члан друштва и даље остаје у обавези да уплати износ додатне уплате, своје право друштво би могло остварити у парничном поступку, те на основу пресуде захтевати извршење на преосталој имовини члана друштва.

1. Искључење члана

Искључење члана друштва представља правну последицу која као таква може наступити у свим случајевима неизвршења обавезе додатне уплате, међутим у погледу законом предвиђене процедуре за искључење члана друштва због неизвршења обавезе додатне уплате, наш закон познаје разлику између члана друштва који није извршио обавезу додатне уплате, а у целости је уплатио/унео улог у друштво и члана који то

27 Види: ЗПД, чл. 275. Ова могућност не постоји код друштава с ограниченом одговорношћу, обзиром да је примена члана 275 у ставу 5 и 6 искључена у односу на ту форму привредног друштва. Види: ЗПД, чл. 184 ст. 1.

28 W. Bayer, P. Hommelhoff, D. Kleindiek, M. Luter, *нав. дело*, стр. 702.

29 Види: ЗПД, чл. 195 ст. 3, 159.

није учинио, односно није у целости уплатио/унео свој улог у друштва, а није извршио ни обавезу додатне уплате.

а) Искључење члана друштва који је у целости уплатио/унео улог

У околностима када је члан друштва у целости унео/уплатио свој улог закон том члану друштва даје могућност да се ослободи обавезе додатне уплате уколико у року од 30 дана од дана доспелости обавезе овласти друштво да прода његов удео у поступку јавног надметања. У зависности од исхода продаје, уколико друштво оствари цену која је нижа од износа обавезе додатне уплате, члан друштва остаје у обавези да друштву доплати разлику и у супротном уколико друштво оствари цену која је виша од износа обавезе, друштво је дужно да ту разлику врати свом члану.³⁰

Међутим, уколико члан друштва не овласти друштво на горе описани начин да изврши продају његовог удела или уколико удео не буде продат у законом одређеном року из разлога за које друштво не одговара скупштина друштва може донети одлуку о искључењу тог члана из друштва без права на накнаду вредности удела.

На основу члана 179 став 5 Закона о привредним друштвима, услови који су потребни да се испуне за искључење члана друштва који је у целости уплатио/унео свој улог у друштво, а није извршио обавезу додатне уплате су:

- члан друштва није у року од 30 дана од дана доспећа обавезе додатне уплате овластио друштво да прода његов удео у поступку јавног надметања или на други начин;
- одлука о искључењу је донета у року од 180 дана од дана истека рока од 30 дана у коме је члан могао да овласти друштво да прода његов удео у поступку јавног надметања или на други начин;

или

- члан друштва јесте овластио друштво у законом датом року да прода његов удео, али:
  1. удео члана није продат у року од две године од дана доспећа обавезе додатне уплате или у року одређеном оснивачким актом или уговором између члана и друштва;
  2. друштво није одговорно за разлог због кога удео члана није продат у поступку јавног надметања или на други начин;

30 ЗПД, чл. 179 ст. 3.

3. одлука о искључењу је донета у року од 180 дана од дана истека прописаног, одређеног или уговореног рока у коме је било могуће реализовати продају удела члана друштва.

На основу изнетих услова уочава се разлика у року у коме друштво може донети одлуку о искључењу члана друштва због неизвршења обавезе додатне уплате. У случају када члан друштва није овластио друштво да прода његов удео, рок за доношење одлуке износи 210 дана од дана доспећа обавезе додатне уплате, док у случају да члан друштва јесте овластио друштво да прода његов удео, али до продаје удела није дошло, рок за доношење одлуке о искључењу члана друштва је знатно дужи, па чак уколико није другачије уговорено, тај рок износи 180 дана по протеку рока од две године рачунајући од дана доспелости обавезе додатне уплате.

Одлука скупштине друштва којом се члан друштва искључује доноси се 2/3 већином гласова преосталих чланова друштва, осим уколико је оснивачким актом предвиђена другачија већина.

Искључени члан нема право на накнаду за свој удео, а остаје у обавези да изврши додатну уплату, а такође одговоран је друштву за накнаду штете која је настала због неизвршења обавезе додатне уплате.

б) Искључење члана друштва који није у целости уложио/унео улог

У околностима када је у доцњи са обавезом додатне уплате члан друштва који није у целости уплатио/унео свој улог у друштво нема места примени горе изнетих правила, обзиром да за њихову примену није испуњен основни улов – уплата/уношење уписаног улога у целости.

На искључење члана друштва који није у целости уплатио/унео улог у друштво, а није извршио ни обавезу додатне уплате примењују се опште одредбе о искључењу члана одлуком скупштине друштва.

Опште одредбе о искључењу члана одлуком скупштине друштва регулисане су чланом 195 Закона о привредним друштвима у коме стоји да у случају неуношења улога у друштво одлуку о искључењу члана доноси скупштина друштва 2/3 већином гласова преосталих чланова друштва.

Иако поменути члан закона као основ за искључење члана друштва одлуком скупштине не наводи неизвршење обавезе додатне уплате, већ само неизвршење обавеза са улогом, примена и на случај неизвршења обавезе додатне уплате проистиче на основу општег правила да за обавезу додатне уплате члан друштва одговара на начин на који одговара за уплату уписаног основног капитала.

Последице неуплате улога регулисане су у општем делу Закона о привредним друштвима.³¹

У складу са општим одредбама закона о последицама неуплате улога као и општим одредбама о искључењу члана друштва с ограниченом одговорношћу на основу одлуке скупштине друштва, услови за искључење члана који није у целости уплатио/унео улог у друштво, а није извршио ни обавезу додатне уплате су:

- по доспелости обавезе додатне уплате друштво је позвало члана друштва да своју обавезу испуни у накнадно остављеном року;
- позив на испуњење обавезе је члану друштва упућен писменим путем;
- члану друштва је остављен накнадни рок за испуњење који не може бити краћи од 30 дана;
- члан друштва обавезу додатне уплате није испунио ни у накнадно остављеном року.

Уколико се испуне сви наведени услови скупштина друштва може донети одлуку о искључењу члана друштва без права на накнаду вредности удела. Искључени члан остаје према друштву у обавези на уплату/уношење улога као и у обавези на уплату износа по основу додатних уплата, ако је то неопходно за намирење поверилаца друштва.³² И у овом случају искључени члан је одговоран друштву за накнаду штете која је настала због неизвршења обавезе додатне уплате.

Уколико се упореде услови и последице искључења члана друштва због неизвршења додатне уплате, чини се да је закон блажи према члану друштва који није у целости унео/уплатио свој улог, а при томе није извршио ни обавезу додатне уплате. Наведено проистиче из чињенице да такав члан друштва након искључења остаје у обавези на уношење/

31 Закон каже да у случају да члан друштва пропусти да изврши своју обавезу уплате уписаног улога друштво може да га позове писаним путем да ту обавезу испуни у року који не може бити краћи од 30 дана. У позиву, друштво је у обавези да упозори члана друштва да ће у случају да пропусти да своју обавезу изврши и у накнадном року бити искључен из друштва. Друштво је обавезно да позив на испуњење обавезе члану друштва објави на интернет страници регистра привредних субјеката у року који мора бити једнак или дужи од накнадног рока који му је остављен за испуњење обавезе. Уколико члан друштва пропусти да своју обавезу остави и у накнадно остављеном року, друштво може донети одлуку о искључењу тог члана из друштва. На основу наведене одредбе закона проистиче да друштво начелно није у обавези да остави накнадни рок за испуњење обавезе везане за улог, међутим уколико друштво има намеру да искључи члана остављање накнадног рока је обавезно. Исто правило сходно се примењује и на обавезу додатне уплате. Види: ЗПД, чл. 48.

32 ЗПД, чл. 195 ст. 5.

уплату улога и извршење обавезе додатне уплате, само уколико је то неопходно за намирење поверилаца друштва. Такође, закон код услова за искључење члана који није у целости уплатио улог захтева остављање накнадног рока за испуњење, а који услов се не захтева код члана који је у целости уплатио/унео свој улог у друштво.³³

У том смислу решења закона која се односе на искључење члана друштва који је у целости унео/уплатио свој улог у неким ситуацијама могу довести до можда правно неодрживих ситуација. На пример члан друштва који је у целости унео свој улог по доспећу обавезе додатне уплате, обзиром да није у могућности да своју обавезу изврши, овласти друштво да прода његов удео, међутим друштво није успело да пронађе купца за удео, а потом члан друштва буде искључен без права на накнаду свог удела и још је у обавези према друштву на уплату износа додатне уплате.³⁴

Одредба закона којом се даје могућност члану друштва да овласти друштво да прода његов удео може се критиковати такође из разлога јер је уколико износ остварен продајом удела мањи од износа обавезе члан друштва остаје у обавези да друштву исплати разлику.

У немачком праву последице неизвршења додатне уплате се разликују у случају када је обавеза додатне уплате ограничена оснивачким актом, у тачном износу или максималном износу и када обавеза додатне уплате по износу није ограничена оснивачким актом.

Када обавеза додатне уплате није ограничена оснивачким актом, тада је члану друштва који је у целости уплатио/унео улог дато право да у року од месец дана по доспелости обавезе додатне уплате стави друштву на располагање свој удео како би се продајом удела јавним

33 Разлика постоји и у погледу рока у коме друштво може донети одлуку о искључењу члана који није извршио обавезу додатне уплате. За члана који није у целости уплатио/унео улог у друштво, одлука о искључењу се може донети одмах по истеку накнадног рока за испуњење, али закон није ограничио рок у коме се одлука о искључењу може донети. За члана друштва који јесте у целости уплатио/унео улог, одлука о искључењу се може донети 1) уколико члан није овластио друштво на продају удела – у року од 210 дана од дана доспећа обавезе додатне уплате или 2) у случају да члан друштва јесте овластио друштво да прода његов удео, али до продаје удела није дошло – ако није другачије уговорено у року од 180 дана по протеку рока од две године рачунајући од дана доспелости обавезе додатне уплате. Такође, чини се према стилу одредбе закона о искључењу члана друштва који је у целости унео/уплатио улог, да је законом одређен рок за искључење због неизвршења обавезе додатне уплате преклузиван. Види: ЗПД, чл. 48 ст. 7, 179 ст. 5.

34 Наведено нарочито имајући у виду право на имовину загарантовано Уставом: „*Право својине може бити одузето или ограничено само у јавном интересу извршеном на основу закона, уз накнаду која не може бити нижа од тржишне.*“ Види: Устав Републике Србије (Службени гласник РС, бр. 98/2006), чл. 58.

надметањем или на други договорени начин друштво могло намирити из вредности удела. Уколико члан друштва у датом року не овласти друштво на продају удела, друштво може писаним путем обавестити члана да сматра да му је удео стављен на располагање. У овом делу наше право је слично немачком праву. Међутим кључна разлика постоји управо у случају када вредност удела није довољна за намирење обавезе додатне уплате у целости или се удео не може продати. У том случају удео члана припада друштву, али члан не остаје у обавези према друштву по основу додатне уплате.³⁵ У нашем праву то није случај, већ уколико вредност удела није довољна за намирење обавезе додатне уплате члан друштва остаје у обавези да доплати разлику, а уколико се пак удео не може продати, може бити искључен из друштва, без права на накнаду вредности удела и још са обавезом додатне уплате према друштву.

Чини се да наш закон није разумео природу овог права које је установљено у циљу заштите члана друштва од неограничене обавезе додатне уплате.

Уколико је обавеза додатне уплате по висини ограничена оснивачким актом, у немачком праву на овај случај примењују се правила о одговорности члана друштва за уплату улога, опет за разлику од нашег права које ово правило садржи као опште правило о одговорности члана друштва за неизвршење обавезе додатне уплате.³⁶

2. Накнада штете

Право на накнаду штете због неизвршења обавезе додатне уплате друштво остварује у судском поступку. У том смислу закон код последица искључења члана друштва одлуком скупштине изричито наводи да право на накнаду штете друштво остварује тужбом пред надлежним судом.³⁷ Важно питање за одговорност члана друштва за накнаду штете због неизвршења обавезе додатне уплате јесте да ли је одговорност члана друштва по природи деликтна или уговорна одговорност. Наведено из разлога јер правила која важе за ова два вида одговорности нису у свему иста, иако имају заједнички циљ, а то је накнада штете. Правила о вануговорној (деликтној) одговорности за штету садржана су у чл. 154–209 Закона о облигационим односима, док су правила уговорне одговорности за штету садржана у делу закона о дејствима обавеза у чл. 262–279. У нашој литератури уговорна одговорност се обично дефинише као одговорност за штету због повреде неке већ постојеће обавезе

35 W. Bayer, P. Hommelhoff, D. Kleindiek, M. Luter, *нав дело*, стр. 726–727.

36 W. Bayer, P. Hommelhoff, D. Kleindiek, M. Luter, *нав дело*, стр. 728–729.

37 Види: ЗПД, чл. 195 ст. 7.

(која потиче из уговора или другог извора облигација) најчешће настале вољом страна, док вануговорна (деликтна) одговорност настаје због повреде неке опште норме, правни однос између страна ствара се тек чињеницом проузроковања штете.³⁸ На основу наведеног проистиче да је одговорност за накнаду штете члана друштва за неизвршење обавезе додатне уплате по својој природи уговорна, обзиром да је у питању повреда већ постојеће облигације настале на основу воље странака. У том погледу на одговорност члана друштва за накнаду штете примењују се одредбе Закона о облигационим односима из чл. 262–269 (ослобођење, уговорно проширење, ограничење или искључење одговорности, обим накнаде) као и одредбе о затезној камати из чл. 277–279. Уговорна казна иако је регулисана у делу закона у коме се уређује право повериоца на накнаду штете због неизвршења обавезе дужника, у случају повреде обавезе додатне уплате не може се применити обзиром да је обавеза додатне уплате увек новчана обавеза. Закон о облигационим односима садржи императивно правило да уговорна казна не може бити уговорена за новчане обавезе.³⁹

V Закључак

Додатне уплате као један од начина финансирања друштва с ограниченом одговорношћу од стране његових чланова јесу оснивачким актом или одлуком скупштине друштва утврђене обавезе чланова да поред уплате уписаног основног капитала изврше додатне уплате друштву.

У овом раду институт додатних уплата анализиран је са аспекта статусног закона, односно предмет анализе јесу одредбе Закона о привредним друштвима којима се регулишу начин утврђивања обавезе и правне последице неизвршења обавезе додатне уплате.

У нашем праву за настанак обавезе додатне уплате важи императивно правило да обавеза додатне уплате не може бити утврђена за сваког појединог члана друштва без његове сагласности. У том смислу обавезу додатне уплате је могуће утврдити било оснивачким актом или одлуком скупштине друштва. Такође од воље чланова друштва зависи да ли ће предвидети двостепени или једностепени начин утврђивања обавезе додатне уплате, односно да ли ће обавеза додатне уплате бити утврђена на општем нивоу (било оснивачким актом или одлуком скупштине) уз могућност да се касније утврди конкретна обавеза одлуком

38 Види: Стојан Цигој, *Енциклопедија имовинској права и права удруженој рада (део о грађанско-правној одговорности)*, том први, Службени лист СФРЈ, Београд, 1978, стр. 402.

39 Види: Закон о облигационим односима, чл. 270 ст. 3.

скупштине друштва, или ће обавеза додатне уплате бити непосредно утврђена на основу поменутих аката друштва. У том погледу наше право разликује се од већине других права која захтевају да се обавеза додатне уплате увек предвиди оснивачким актом, а након чега је одлуком скупштине могуће конкретизовати ову обавезу. Међутим, потребно је приметити да овакво правило у неким правима постоји из разлога јер се одлука скупштине друштва с ограниченом одговорношћу не доноси једногласно, а не постоје ни посебне одредбе за доношење одлуке о додатним уплатама. Код оваквог уређења, ради заштите начела једнаког третмана чланова друштва неопходно је обавезу додатне уплате утврдити оснивачким актом, за чији је настанак или измену у делу који се односи на обавезе чланова друштва увек неопходна сагласност члана на кога се обавеза односи. У нашем праву како је речено важи императивно правило да обавеза додатне уплате не може настати без сагласности члана друштва на кога се односи, те је начело једнаког третмана чланова друштва и принцип да се члану друштва без његове сагласности не могу повећати обавезе доследно испоштовано, без обзира да ли се обавеза додатне уплате утврђује само оснивачким актом или одлуком скупштине друштва или кумулацијом ових правних аката.

У односу на правне последице неизвршења обавезе додатне уплате опште правило нашег права јесте да члан друштва одговара друштву за неизвршење обавезе додатне уплате на начин на који одговара за уплату уписаног основног капитала. Закон предвиђа две правне последице неизвршења обавезе додатне уплате: 1) искључење члана друштва и 2) обавезу накнаде штете, док право друштва на затезну камату подразумева се по општим правилима облигационог права. Код искључења члана друштва због неизвршења обавезе додатне уплате наш закон познаје разлику између поступка искључења члана који је у целости уплатио/уneo свој улог у друштво и члана који то није учинио.

Предмет анализе овог рада била су нека од важних питања која се јављају код института додатних уплата. Такође важна питања јесу домен примене општих правила облигационог права на испуњење обавезе додатне уплате (промена субјеката, средства обезбеђења, компензација, замена испуњења, новација, отпуст дуга...), затим враћање додатних уплата као и однос додатних уплата са повезаним институтима, односно са другим начинима финансирања друштва од стране његових чланова. У односу на последње наведено занимљиво за анализу, а за праксу веома значајно јесте истраживање који начин финансирања друштва од стране његових чланова је за друштво најпогодније или можда за његове чланове. Код сва три начина финансирања друштва његови чланови дају одређени износ друштву, на основу чега код повећања

капитала увећавају свој удео, самим тим права која имају у друштву, код зајма имају камату, док код додатних уплата немају било какав вид противчинидбе друштва за новчани износ који дају друштву. Постоје и друге разлике али и сличности између ових института па се као важно питање поставља у којим околностима чланови друштва треба да дају сагласност за настанак обавезе додатне уплате.

Jovana VELIČKOVIĆ, M.A.
a.o.d. Janković, Popović, Mitić

METHOD OF ESTABLISHING AND LEGAL CONSEQUENCES OF FAILURE TO PERFORM ADDITIONAL PAYMENT OBLIGATION

Summary

The article analyzes the legal basis and the legal consequences of failure to perform additional payment obligation. Act on Business Organizations in article 178 provides that the incorporation act or the resolution of the general meeting may establish an obligation on the part of company member to make, in addition to paying in the subscribed registered capital, additional payments to the company in proportion to their shares in the company. In relation to the obligation of additional payments law regulates three groups of issues: the method of establishing the obligation, the consequences of failure to make additional payment and return of additional payments. In this paper, the subject of analysis is the legal basis of additional payment obligation and the legal consequences of failure to perform additional payment obligation. The law states that the additional payment obligation may be established either by the incorporation act or by resolution of the general meeting. In regard to the legal consequences of failure to make additional payment obligation, law stipulates the general principle that the company member shall be liable to the company for his/her obligation to make additional payments in the same manner as the member is liable for payment of the subscribed registered capital.

Key words: *limited liability company, additional payment obligation, incorporation act, resolution of the general meeting, expulsion of company member by resolution of general meeting, claim for caused damage.*